

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันของประเทศไทยมีความก้าวหน้าตามกาลสมัย มีระบบเศรษฐกิจที่เป็นมีความเป็นเสรีทางการค้า คือ ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันกันได้อย่างเสรี แต่จำเป็นต้องมีการควบคุมป้องกันมิให้มีการผูกขาดตลาด มีการกำหนดราคาสินค้า มิให้ผู้ประกอบการมีการรวมตัวกันเพื่อผูกขาด ลด หรือร่วมกันกำหนดราคาสินค้า เพื่อการประกอบธุรกิจอย่างเป็นระบบ และเพื่อความ เป็นธรรมในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ สำหรับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ย่อมได้เปรียบในการประกอบกิจการ สามารถขายสินค้าได้ในราคาที่ถูกลงกว่ากิจการขนาดกลางและขนาดย่อม เพราะปริมาณสินค้าที่ขายได้จำนวนหน่วยการขายที่มากสามารถกำหนดราคาสินค้าให้ถูกลงได้ แม้ได้กำไรต่อสินค้าหนึ่งหน่วยน้อยลงก็ตาม หากให้ผู้ประกอบการขนาดใหญ่มีการร่วมกันผูกขาด ลด หรือกำหนดราคาสินค้า เป็นการจำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ จะทำให้วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ไม่สามารถประกอบกิจการต่อไปได้

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) เป็นวิสาหกิจที่มีความความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ของประเทศ โดยเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินลงทุนจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ มีประโยชน์ด้านการสร้างงานช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก และเป็นพื้นที่ที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งยังช่วยกระจายการรวมตัวของกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไปสู่ต่างจังหวัดก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้

ในปี 2558 จะมีการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เพื่อให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ อย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้นตามที่ได้ตกลงในแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) การที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ อย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้น (Free Flow Of

Goods, Services, Skilled Labour, Capital And Investment) มีผลต่อการแข่งขันทางการค้าภายในประเทศไทยมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศอย่างมากโดยมีสามารถหลีกเลี่ยงได้ ในส่วนของผู้ประกอบการเองจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) นี้ โดยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) นั้นก็ได้รับผลกระทบจากการเปิดตลาดเช่นกัน ต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในเรื่องการแข่งขันทางการค้าเพื่อให้การค้าที่เสรีเป็นไปได้ไปอย่างเป็นธรรมสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ของประเทศไทย

โดยประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมป้องกันมิให้เกิดการผูกขาด หรือลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่ง ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายจะเป็นการช่วยให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) สามารถดำเนินกิจการค้าแข่งกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ได้ โดยมีมาตราสำคัญดังนี้ ในมาตรา 25 เป็นการควบคุมการกระทำของผู้มีอำนาจเหนือตลาด มาตรา 26 เป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการครอบงำ มาตรา 29 เรื่องมาตรการทางกฎหมายที่ทำให้การแข่งขันเป็นไปได้ไปอย่างเสรีและเป็นธรรม

เมื่อเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) แล้วจะทำให้มีการรวมตัวกันของผู้ประกอบการธุรกิจเป็นกลุ่มทางการค้า ที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดทางการค้าได้ หากไม่มีกฎหมายควบคุมป้องกันจะทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ไม่สามารถจะแข่งขันทางการค้าสู้กับผู้ประกอบการรายใหญ่ได้ ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

มีมาตราที่เห็นควรให้ได้รับการปรับปรุงเพื่อความเป็นธรรมแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ในการเปิดตลาดเสรีในการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ดังนี้ คือมาตรา 29 เพราะมาตราดังกล่าวข้างต้นมีเจตนารมณ์ที่ดีแต่ไม่สามารถนำไปใช้จริงได้เพราะยังมีความคลุมเคลือ เพื่อให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ไม่ถูกผู้ประกอบการขนาดใหญ่เอาเปรียบหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยที่ไม่สามารถทำอะไรได้ แม้ผู้ประกอบการขนาดใหญ่จะมี

ความสำคัญในกลไกการตลาดมากเพราะมีมูลค่าการลงทุนที่สูง แต่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ก็เป็นส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่าผู้ประกอบการขนาดใหญ่ เพื่อให้การแข่งขันในตลาดเสรีเป็นธรรมต้องมีการปรับปรุงกฎหมายมาตรานี้

ในกรณีมาตรา 25 มีหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากำหนดไว้ว่าผู้มีอำนาจเหนือตลาด คือ ผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดที่มีส่วนแบ่งการตลาดตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป และมียอดขายไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท และธุรกิจ 3 รายแรกที่มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 75 ขึ้นไป และมียอดขายในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ 1,000 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นไปได้ยากมากและมีการหลีกเลี่ยงได้ง่ายเพื่อให้เข้าหลักเกณฑ์การเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด ทำให้มาตรา 25 นี้แทบจะไม่มีที่ใช้บังคับ จึงเห็นสมควรให้ลดส่วนแบ่งการตลาดคือ ธุรกิจรายหนึ่งรายใดที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดร้อยละ 50 ขึ้นไป และมียอดขายปีที่ผ่านมา 500 ล้านบาทขึ้นไปจะถือว่ามีอำนาจเหนือตลาด และอีกเกณฑ์ คือ ธุรกิจรายหนึ่งรายใดที่มีส่วนแบ่งร้อยละ 30 ขึ้นไป และจำกัดการแข่งขันของกลุ่มแข่ง หรือทำให้คู่แข่งเกิดอุปสรรคในการเข้าตลาด รวมถึงให้ธุรกิจ 3 รายแรกมีส่วนแบ่งทางการตลาดร้อยละ 75 ขึ้นไป และมียอดขาย 500 ล้านบาทขึ้นไปถือว่ามีอำนาจเหนือตลาดด้วย

โดยกรณีต่อมาในมาตรา 26 การควบรวมธุรกิจ กรณีที่หนึ่งธุรกิจ 2 รายที่ต้องการควบรวมกิจการ และหลังจากควบรวมแล้วมีส่วนแบ่งทางการตลาดร้อยละ 30 ขึ้นไป และมียอดขาย 2,000 ล้านบาทขึ้นไป และกรณีที่สองบริษัทที่ต้องการซื้อหุ้นบริษัทอื่น กรณีบริษัทมหาชนกำหนดไว้ที่ร้อยละ 25 และบริษัทจำกัดร้อยละ 50 โดยหลังจากซื้อหุ้นแล้วทำให้มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 30 ขึ้นไป และมียอดขายเกิน 2,000 ล้านบาทขึ้นไป เข้าเกณฑ์จะต้องแจ้งต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า แต่ยังไม่ชัดเจนในยอดขาย 2,000 ล้านบาทว่าจะคำนวณจากทั้งกลุ่มบริษัทหรือเฉพาะบริษัทที่ซื้อหรือผู้ขายเพียงอย่างเดียว และยอดขายนี้จะคำนวณจากการขายสินค้าหรือบริการทั้งหมดของบริษัท หรือเฉพาะสินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ เท่านั้น

กรณีมาตรา 6 เป็นเรื่องคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งให้ประธานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และ ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นรองประธานกรรมการ รวมถึงปลัดกระทรวงการคลังเป็นกรรมการ เหล่านี้เป็นบุคคลที่ขาดความเป็นอิสระ เห็นได้

ว่าไม่มีความเป็นธรรมมาตั้งแต่ต้นแล้ว และบุคคลเหล่านี้ไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าอย่างแท้จริง ไม่มีความรู้พอที่จะพิจารณาคดีได้ ผู้ประกอบการรายย่อยย่อมมีความเสียเปรียบ ในประเทศอังกฤษมี The Official Fair Trading : OFT หรือ คณะกรรมการการแข่งขัน (Competition - Commission) ในการตรวจสอบ ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรมมากกว่า ดังนี้เห็นควรให้มีคณะกรรมการที่เป็นองค์กรอิสระซึ่งมีการศึกษาวิเคราะห์ในเชิงลึก เป็นการทำหน้าที่ให้คนที่มีความรู้มาพิจารณาจะยังให้ได้รับความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพมากกว่า

ปัญหาต่อมาเกี่ยวกับประเภทของธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 จะขัดกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) หรือไม่ โดยจะมีมาตรา 10 วรรคสอง เป็นข้อยกเว้นการห้ามคนต่างด้าวให้ประกอบธุรกิจตามบัญชีท้ายได้ ทำให้นักลงทุนต่างด้าวเข้ามาลงทุนในประเทศไทยจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ได้ โดยการแจ้งต่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า แต่จะมีอุปสรรคในเรื่องของการลงทุนคือมีการกำหนดจำนวนทุนขั้นต่ำที่จะมาลงทุนในประเทศไทยตามมาตรา 14 ซึ่งขัดกับหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

กรณีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 มีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ต่อมาก็คือ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและกระทรวงอุตสาหกรรมมีหน้าที่ในด้านการให้สินเชื่อและให้ความรู้เบื้องต้นแก่ผู้ประกอบการ และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ส.อ.ท.) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เมื่อกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) เกิดปัญหาขึ้นจะให้หน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ และภาระงานจะมีความหลากหลายและปริมาณงานที่มีจำนวนมากขึ้น จะมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา และมีความรวดเร็วในการดำเนินงานหรือไม่

ประเด็นเกี่ยวกับภาษีซ้อน เพื่อมิให้มีการจัดเก็บภาษีที่ซ้ำซ้อนและการจัดเก็บในอัตราที่ต่ำ ประเทศไทยได้มีอนุสัญญาภาษีซ้อนที่มีผลใช้บังคับกับประเทศสมาชิกอาเซียนแล้วทั้งหมด 8 ประเทศ เหลือเพียงประเทศกัมพูชาที่อยู่ในระหว่างการเจรจา

ในส่วนของภาคประชาชนเอง ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีความกระตือรือร้น เพื่อรักษาสิทธิ และผลประโยชน์ของตัวเอง ผู้ประกอบการธุรกิจก็ต้องช่วยสอดส่องดูแลด้วย เพราะคณะกรรมการเอง คงไม่สามารถทราบได้ในทุกเรื่อง ผู้ประกอบการธุรกิจควรติดตามตรวจสอบว่าตนมีสิทธิอะไรอีกส่วน หนึ่ง

ดังนั้นเห็นควรให้ทำการปรับปรุงพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 6 มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 29 ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า พระราชบัญญัติการ ประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 มาตรา 14 เพื่อให้การค้าเสรีเป็นไปอย่างเป็นธรรมแก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) เพื่อรองรับหลักการที่มีการ เคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ อย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้น ในการเปิด ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการ ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการแข่งขันทาง การค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมในประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาการแข่งขันทางการค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน ประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการแข่งขันทางการค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมในประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การเปิดตลาดของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) มีผลต่อการแข่งขันทางการค้าในประเทศไทย ในกรณีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศไทยจะได้รับผลกระทบเนื่องจากการค้าเสรีต้องมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ในเรื่องผู้มีอำนาจเหนือตลาด การร่วมผูกขาดทางการค้า และคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เรื่องประเภทธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) อาจได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้จะจำกัดการศึกษาเฉพาะปัญหาการแข่งขันทางการค้าในประเทศไทย โดยศึกษาจากพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Charter Of The Association Of Southeast Asian Nations) และ แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า

1.5 วิธีการศึกษา

ศึกษาทางด้านเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากตำรา บทความ เอกสารทางวิชาการ ข้อมูลทางสื่อสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต (Internet) วิทยานิพนธ์ ค้นคว้าด้วยบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาการแข่งขันทางการค้าของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small And Medium Enterprises : SMEs) ในการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการ ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.6.2 ทำให้ทราบถึงกฎหมายการแข่งขันทางการค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาการแข่งขันทางการค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.6.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาการแข่งขันทางการค้าในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยเมื่อมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน